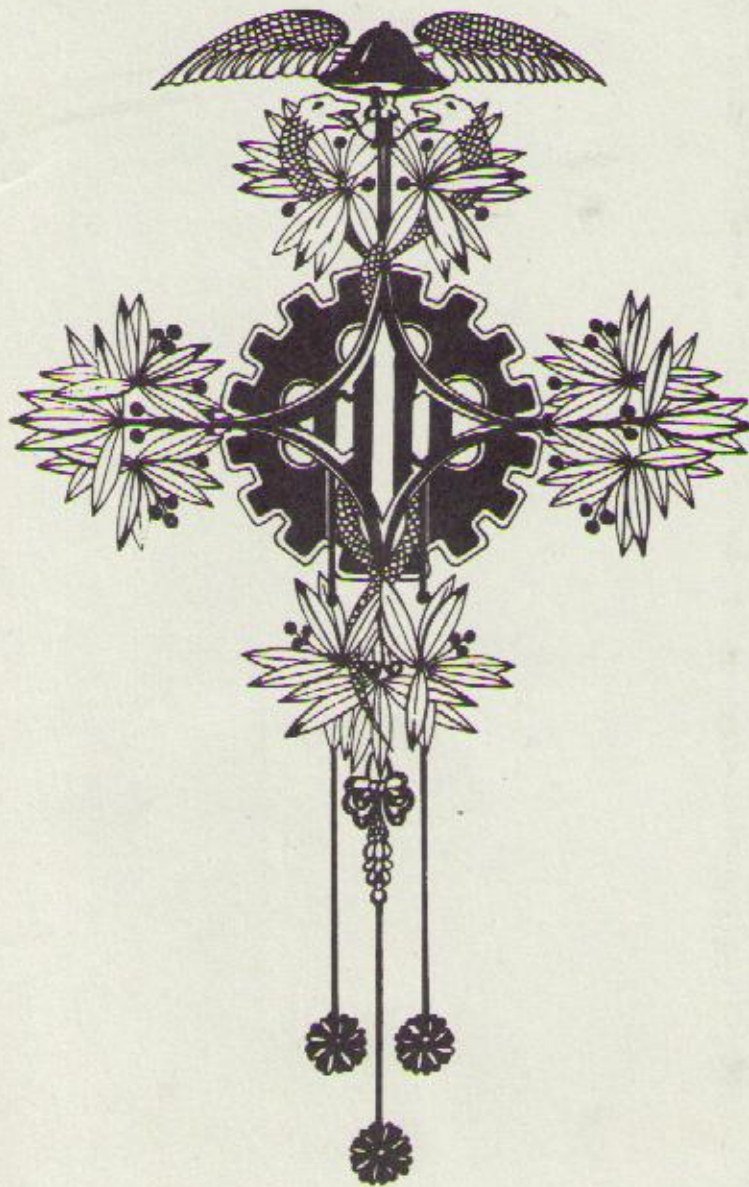

ACCIÓ

DEL CENTRE AUTONOMISTA
DE DEPENDENTS DEL COMERÇ
I DE LA INDÚSTRIA

Barcelona, desembre de 1994

ACCIÓ

**DEL CENTRE AUTONOMISTA
DE DEPENDENTS DEL COMERÇ
I DE LA INDÚSTRIA**

*C/ Sant Antoni M. Claret, 357
Tel. 408 26 63
08027 BARCELONA*

SUMARI:

Joaquim Ferrer i Roca
Lluís Duran
Josep M. Ainaud de Lasarte
Lluís Permanyer
Marta Mata
Modest Prats
Francesc Ferrer i Gironès
Marc Aureli Vila
Francesc Cabana i Vancells
Estanislau Torres
Lluís Urpinell i Joan
Pau Revull
E. Villamor

EDITORIAL

Un any més reprenem amb els nostres associats, amb la il·lusió de sempre, la tasca de confeccionar aquest nou número d'"ACCIÓ", la revista anual amb la que donem fe de l'existència de la nostra entitat i deixem constància dels avatars i dels problemes a què ha de fer front.

És decebedor que el nostre contenciós amb la justícia no hagi avançat com desitgem i esperàvem; com dèiem en el nostre anterior editorial, el recurs contra la darrera sentència fou admès pel Tribunal Suprem, però, el mateix tribunal se n'inhibí i ja fa set mesos que el va traspassar al Tribunal Superior de Catalunya, on sembla que la data de resolució és encara ben incerta. No podem, doncs, elogiar la diligència de la Justícia. Tant de bo, però, que la llarga espera no obligui finalment a anar més lluny en defensa dels nostres drets.

Seguint el seu recorregut itinerant, la nostra Exposició Històrica es va organitzar a la ciutat de Mataró, on es va poder visitar del 18 de març al 17 d'abril d'enguany. Hi van passar 1203 persones. En la inauguració, a la que va assistir la Regidora de Cultura de l'Ajuntament de Mataró, l'historiador Sr. Joan Anton féu una exhaustiva i documentada conferència ressaltant tot el que fou el CADCI al llarg dels seus 90 anys d'existència. Una vegada més volem agrair al Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya l'haver fet possible aquest esdeveniment.

Com cada any vam acudir al l'homenatge floral de 11 de setembre als màrtirs de les nostres llibertats. Aquesta Junta Directiva vol agrair l'assistència a aquest acte als socis i simpatitzants que ens hi acompanyaren.

També volem deixar constància que el passat 6 d'octubre, i amb motiu del 60è aniversari dels fets que en el nostre estatge social van costar la vida a tres inoblidables consocis en l'intent de defensar, una vegada més, els drets i els interessos de Catalunya. Fou col·locada una corona de llorer a la placa que en el mateix edifici de la Rambla de Santa Mònica ho recorda. L'acte fou organitzat per Esquerra Republicana de Catalunya, i hi foren presents el seu secretari general, Àngel Colom, el qual pronuncià un abrandat parlament, i tots els diputats d'aquest grup parlamentari al Parlament de Catalunya.

En aquest número d'"ACCIÓ" que us oferim hem volgut retre homenatge i record a tots aquells

ÚTILS A CATALUNYA

Els socis del CADCI són objecte d'una dura prova. Malgrat que han retornat les llibertats democràtiques i que Catalunya, amb un Estatut d'Autonomia, ha reiniciat el vol de la reconstrucció nacional, s'han vist privats, fins ara, de la lògica i justa recuperació dels seus béns, que són els que han de possibilitar la normal represa de les activitats.

És una desgràcia, és un cop baix, és un impacte respecte al qual mai no podrem acostumar-nos i encara menys rendir-nos.

Però en aquestes ratlles no vull recordar el que és prou evident, que els socis del Centre han estat especialment afectats per l'adversitat. El que convé subratllar és que malgrat tots els entrebancs, amb els béns o sense, cada un continua amb les responsabilitats pròpies dels catalans que som conscients de pertànyer a una nació a mig camí cap a la seva llibertat.

Amb això vull insistir que nosaltres, els catalans amb consciència nacional, sabem com és de dur d'obrir en el cos social del nostre poble el solc per on circuli el desig d'autogovern, de llibertat i que en aquest període, quan sembla que es tanquen les possibilitats de treballar com a CADCI per a escampar la sensibilitat que ens fa lliures, no podem abandonar el treball i l'esperança, com deia Pompeu Fabra, i si ens roben, de moment, el nostre estimat i simbòlic edifici de la Rambla de Barcelona hem de continuar sembrant l'amor a Catalunya i la descoberta dels drets que ens atorga i els deures que ens demana.

De moment ens han pres la seu del CADCI, però cada un dels socis cal que sigui un local obert sempre disponible per a que els que tenim al voltant hi trobin un punt de referència, un senyal de catalanitat rebel, de pedagogia del civisme, d'estimació a Catalunya.

Els pobles que aconsegueixen ser lliures no ho són sense grans sacrificis, sense unes conviccions a prova de totes les vicissituds per amargues que siguin.

Els socis del CADCI, forjats en les pitjors adversitats, s'enfronten ara amb una nova prova. Cal mantenir l'ànim i, per damunt de tot, cal aprofitar les forces que tenim per continuar escampant allà on poguem la lliçó de la dignitat nacional que significà lluitar per la llibertat!

Els socis del CADCI han de continuar essent el que sempre han estat, testimonis i constructors de la Catalunya lliure.

Joaquim Ferrer

El CADCI té futur, fes-te'n soci

Col.laborar amb el CADCI és una contribució al teixit social de Catalunya

UNA CAMPANYA DEL CADCI I ALTRES ENTITATS ELS ANYS 1932 I 1933

Al final de l'estiu de 1932 Valls i Mulet, en nom de la Secció Permanent de Propaganda Autonomista, va convocar una reunió de partits i d'entitats per tal d'incentivar una campanya de catalanització dels rètols de l'àmbit comercial barceloní.

A la primera trobada van assistir representants del Partit Catalanista Republicà (Acció Catalana Republicana), Lliga Regionalista, ERC, a més de Palestra, la Protectora de l'Ensenyança catalana, la premsa i el FC Barcelona. D'aquesta primera reunió sortí un comitè executiu que havia d'impulsar l'anomenat Comitè pro Catalanització (CpC).

Des de mesos abans del canvi de règim, diferents iniciatives arreu del país havien anat incidint en aspectes puntuals de l'ús públic de la llengua: el canvi d'idioma de les plaques del carrer, la traducció d'anuncis d'establiments, la traducció de la documentació interna de l'àmbit comercial. D'entre aquestes iniciatives destacava la que s'havia emprès a Igualada, que ja havia adoptat el nom de l'organisme barceloní un any abans de la seva formació.

Els representants del CpC van cercar el suport de la Generalitat de Catalunya, i per aquest motiu es va declarar l'organisme d'"utilitat pública". Mentre això succeïa, la minoria regionalista al consistori barceloní, presentava una proposta al ple en la qual demanava l'exempció de taxes municipals per la modificació dels rètols que es volguessin catalanitzar.

La campanya va obtenir certs èxits. Algunes fonts indiquen que es van assolir 500 rètols catalanitzats, especialment visibles als barris de Gràcia i Sants, i en els gremis de flequers, com també en algunes professions liberals, però també resultats en les empreses de transports públics, als magatzems *El Àguila*, el Gremi d'Olis i Sabons i fins i tot als magatzems *El Siglo*, si no hagués estat per l'incendi que el destruï.

La campanya, a la qual li mancaven diners per sostenir-se, va fer alguna aproximació a la retolació de films en català i va comptar amb el suport d'EAJ 15, Ràdio Associació. L'acte més destacat va ser la presentació pública de la campanya, en la qual intervingueren Bofill i Mates, Rovira i Virgili i Maspons i Anglasesell. En totes les intervencions restava clar que la situació de la normalització del català no s'adeïa amb el poder polític de què es gaudia (encara que no fos el que el poble havia votat): l'ús del català en el món econòmic i comercial encara no era prou estès.

La campanya va assolir un cert suport fora de Barcelona, en poblacions com Badalona, l'Hospitalet, Sant Feliu de Llobregat, Manresa, Igualada, Tortosa o Reus.

La iniciativa en el complex període 1930-1936 va tenir altres episodis semblants: la commemoració del centenari de la Renaixença, la Campanya per la catalanització del cinema, de la llista telefònica i la renovada campanya del nou Comitè de Catalanització. Iniciatives sorgides de la societat civil, de les entitats cíviques catalanistes, decidides a incrementar i aprofundir la cultura del país, en les quals els dependents de comerç ben segur jugaven un paper principal.

Lluís Duran

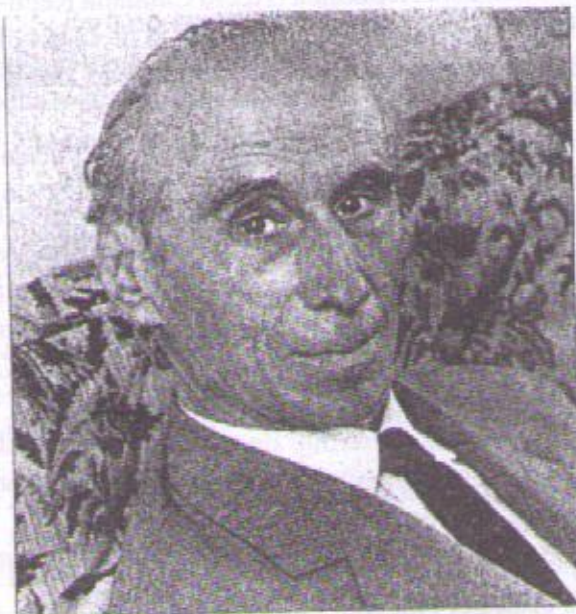

Lluita per la recuperació del CADCI

La Junta Directiva del CADCI es reuneix els dimecres de 6 a 8 de la tarda. Tots els socis hi poden assistir, com també qualsevol simpatitzant que pugui aportar suggeriments, o simplement ens vulgui conèixer.

HOMENATGE A FERRAN SOLDEVILA

Aquest any commemorarem el centenari del naixement d'un dels historiadors que més han treballat per donar a conèixer el nostre passat i que, a la vegada, més han contribuït a construir el nostre present. Parlem de Ferran Soldevila, historiador rigorós, escriptor amè, català de cor i de fets. Nascut a Barcelona el 1894, la seva llengua materna era la castellana, fins als 14 anys que feu l'opció del català, en la qual excel·lí com a autor de poesia i obres teatrals. Ben aviat es decantà cap a la història, i en fou un dels millors representants.

Publicà monografies sobre Jaume I i Pere el Gran, llibres per infants, d'una qualitat excel·lent, uns resums utilíssims, per a la Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana i per a l'Editorial Barcino i la gran visió de conjunt "Historia de Catalunya" publicada el 1934 i plenament vigent. No oblidà la relació del nostre poble amb els pobles veïns, i dedicà esforços i investigacions a una monumental "Historia de España", en vuit volums il·lustrats i anotats, que fou la primera visió perifèrica de la realitat peninsular. A la vegada, fou un periodista actiu i compromès, des de les pàgines de "La Publicitat", la "Revista de Catalunya" o "Le Journal de Genève", sempre fidel a Catalunya. Entenia la història com el coneixement del passat per a entendre el present i construir un futur; el seu article "Fe en Catalunya", publicat en els moments difícils de l'any 1938, quan es veia possible el triomf dels enemics del nostre poble, ho demostra clarament. Exiliat el 1939, tornà aviat per a treballar al costat dels qui creien en

el redreçament del nostre poble i en el retorn de la democràcia i de les nostres institucions. En la clandestinitat, fou professor dels Estudis Universitaris Catalans; signà el manifest de l'Haia en suport de la Unió Europea, col·laborà generosament amb Omnium Cultural i en la represa de l'Institut d'Estudis Catalans, que el comptà com un dels seus membres més actius.

Alguns sectors del país, però, no agraïren la generositat de Ferran Soldevila ni valoraren la seva actitud resistent. Els uns; col·laboradors del franquisme, el trobaven "massa catalanista"; els altres, "progressistes a la moda", li criticaven que era un "romàntic" i que no era marxista. Ell, però, continuava treballant per Catalunya i per la llibertat, encara que sempre es dolia que no li fós concedit el "Premi d'Honor de les Lletres Catalanes" per una mesquinesa del Jurat.

Morí després d'una llarga malaltia a Barcelona l'any 1971, i encara havia tingut força per a polemitzar amb Menéndez Pidal, tenaç defensor del nacionalisme espanyol, i de dirigir la col·lecció "Episodis de la nostra història", feta per a servir un poble que es refeia de la ocupació militar i de les persecucions genocides.

El seu record mareix l'homenatge que li tributa la Generalitat de Catalunya en declarar "Any Ferran Soldevila" el 1994.

I des del CADCI que ell estimà, i amb el qual havia col·laborat abans del daltabaix de 1939, volem retre-li amb aquestes paraules el nostre homenatge i el nostre record.

Josep M. Ainaud de Lasarte

"Els catalans han tingut i tenen dues raons per patir: la primera és el fet d'ésser catalans; la segona ésser, malgrat tot, espanyols"

Eugene Montale. Premi Nobel

SAGARRA, UN CLÀSSIC QUE MEREIX SER CONSUMIT

Aquest és l'any Sagarra. La celebració del primer centenari del seu naixement és una oportunitat per a reivindicar-ne el seu ús, ja sigui llegint-lo, ja assistint a les representacions teatrals.

Algú pot creure que aquesta és una consigna que hem de defensar pel sol fet de ser un escriptor nascut fa cent anys, i que per tant és un clàssic. Però és que en el seu cas cal fer una matisació important: Sagarra és un clàssic viu.

En efecte, hi ha clàssics que són una glòria de les lletres, però des del punt de vista històric o perquè en el seu moment van complir una missió important; malgrat tot, cal reconèixer que s'ha de realitzar un acte de coratge per empassar-se i digerir les seves obres.

El cas de Sagarra és tot el contrari. Cal tenir en compte que tant ell com Pla es van imposar la tasca d'escriure una llengua que el poble entengués, tot al revés del que havien fet els modernistes.

Sagarra, que era un aristòcrata, no va tenir cap mena d'inconvenient a entrar en relació amb el poble, a fi de conèixer el seu llenguatge i també el seu món. Per tant, les realitats que després com a creador tractarà de presentar amb l'embolcall de la creació literària les coneixia pel tracte directe i emprava els mateixos mots que el poble mantenia vius. Malgrat que estudiava el diccionari, el seu llenguatge fou après en el seu contacte amb la realitat i no pas en el treball solitari d'un intel·lectual encuriosit que empaita paraules saberudes.

No és estrany, doncs, que els catalans reconeguessin tot seguit aquella parla, la qual cosa es feia evident en el seu teatre. Alguns autors i actrius m'han confessat que resultava estimulants i fins i tot emocionants de veure com, en engegar una tirallonga de versos, un públic senzill i de poblets allunyats immediatament connectava amb aquell missatge i vibrava d'allò més.

Així, doncs, no és gens estrany que aquest clàssic continuï encara avui aconseguint ser comprès per les noves generacions,

que no el troben pas allunyat sinó tot el contrari.

D'altra banda Sagarra va conrear tots els gèneres, i hom pot triar i remenar fins trobar la peça que li va més a mida; poesia, novel·la, drames, tragèdies i comèdies en prosa o en vers, articles, viatges, memòries, poemes satírics; traduccions teatrals o de poemes.

Per exemple, en un terreny que jo conec una mica, el del periodisme, que és on els autors envelleixen més de pressa i pitjor; plomes de primer rengle queden aviat antiquades i fan pudor de resclosit. El Sagarra periodista, en canvi, provoca impacte i sorprèn per l'extraordinària vigència dels seus articles, sempre interessants i punyents, radiografia d'una realitat que ell aconsegueix acostar-nos amb vitalitat i realisme.

Tornar a llegir Sagarra o descobrir Sagarra és avui un dels plaers que val la pena de concedir-se. Ningú en quedarà decebut.

Lluís Permanyer -1994

**És important que cada simpatitzant del
CADCI se'n faci soci**

De la constitució

Títol primer

*Hi haurà, salvat els principis
d'esquerres, centres i dretes,
províncies i municipis
i cases de senyoretas.*

Títol segon

*Són espanyols; la "manola",
els rectors i els magistrats,
els nats en terra espanyola
i els fills d'aquests desgraciats.*

Poemes satírics atribuïts a Josep M. de Sagarra

El Cant del Poble

*Glòria, catalans, canteu!
Que se senti l'ànima!
Tots amb una sola veu
-Visca la Pàtria!*

*La nostra terra és redimida!
El gran moment és arribat!
Lluny els ultratges! Lluny la mentida!
Ningú ens prendrà la nostra llibertat!*

*Joia que ha inflammat el cel!
Falç i ginesta!
Vola sobre el front l'estel
de la senyera!*

*Tenim les venes per estimar-la,
i en la tempesta del combat
tenim braços per defensar-la.
Ningú ens prendrà la nostra llibertat!*

Josep M. de Sagarra

6 OCTUBRE 1934 - 6 OCTUBRE 1994

En aquesta commemoració d'uns fets que van succeir ja fa 60 anys en aquesta mateixa casa, aleshores seu del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, el CENTRE, com se'l coneixia popularment, és extremadament dolorós per a nosaltres continuar sofrint la usurpació d'aquest edifici. Usurpació que fóra inaudita en una autèntica democràcia.

Aquest local, propietat del CADCI des de l'any 1913, fou ocupat pel sindicat creat per la dictadura de Primo de Rivera. A la caiguda d'aquell règim dictatorial, fou recuperat, però més tard, i a conseqüència dels

Efectes del bombardeig perpetrat el 6 d'octubre de 1934 a la façana de la seu del CADCI (Font: Institut Municipal d'Història)

d'aparar més lluny, ja que ens costa de creure que tant els poders polítics com el poder judicial no acabin essent sensibles i sàpiguen reconèixer el dret que ens assisteix.

En tot cas nosaltres, com deia el Mestre Fabra en aquesta mateixa casa, no abandonarem la tasca ni l'esperança.

Parlament del President del CADCI davant del que fou la seu del CENTRE en commemoració del 60è aniversari de la violenta mort d'uns companys en el nefast jorn del 6 d'octubre de 1934

fets que avui recordem, fou clausurat i es va tornar a recuperar. En canvi ara amb prop de vint anys de democràcia, la nostra Entitat encara no ha pogut recuperar el seu patrimoni. No sabem pas què pensar; no hem regatejat esforços ni sacrificis: primer es procurà aconseguir la restitució per la via política i més tard per la judicial, però tot ha estat debades. En aquest moment la tramitació judicial es troba en el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, després d'inhibir-se'n el Tribunal Suprem. I així es troba l'entitat socialment més important de Catalunya, la més emblemàtica i representativa d'una voluntat de ser. No hi ha hagut cap fet rellevant de la història de Catalunya d'aquest segle en què el CADCI no és trobi involucrat positivament, i sempre en la defensa dels drets del país i dels ciutadants.

Nosaltres, doncs, no som pas una agrupació qualsevol; el nostre bagatge històric és importantíssim.

Avui seguim reivindicant tot el que ens fou confiscat injustament per la força de les armes. Anirem on calgui en demanda de justícia. Deixem ben palès, doncs, la nostra voluntat de ser i de servir al país.

El CADCI, doncs, no ha mort; ens aferrem a una darrera esperança, abans

Aragón y Castilla, sino que de aquí a pocos seremos, con lo restante de España, *labii unius* (D'una sola llengua). Ojalá lo seamos para dar gracias al Señor que nos ha puesto en su tierra escogida para disfrutar, mediante buenas obras, de las delicias eternas de su gloria. Amén, amén, amén. (Jauma Sala i Guàrdia). Se hace impensable que Cataluña abandone el idioma provincial, si ha de estrecharse más y más bajo las nuevas instituciones con el resto de la nación, e igualarla en cultura. Desengañémonos ya, y entendámonos que será siempre extranjero en su patria, y que, por consiguiente, quedará privado de una gran parte de la ilustración que proporciona la recíproca comunicación de las luces, el que no posea como propia la lengua nacional. (Antoni Puigblanch).

Ho havia dit molt bé Pierre Vilar: "Mai la burgesia catalana no s'havia sentit més espanyola que en aquest final de segle XVIII. N'és un signe que abandona el català pel Castellà". No carreguem fàcilment els èxits de la castellanització a l'acció repressora de Madrid. Sapiguem veure que, de fet, són resultat de la nostra defecció.

Modest Prats

Acció

CADCI
CONSELL DIRECTIU
EXERCICI 1934-1935

Jaume Cardús i Reig President	
Angel Gutiérrez i López Vice-president I	Manuel Torres i Mussons Vice-president II
Josep M. Artigas i Amat Vice-president III	Pau Humedas i Gilabert Vice-president IV
Joan Oriol i Bosch Vice-president V	Joan Marimon i Borràs Vice-president VI
Joan Ferrer i Alvarez Secretari General	
Joan Juhé i Juvé Bibliotecari	Josep Sala i Ricol Cofre
Valentí Cortadellas i Casadesús Comptador	Joan Segura i Fernández Vocal I
Ramon Esquirol i Fonoll Vocal II	Leopold Jordana i Sendra Vocal III
Pere Vinyals i Sansa Vocal IV	Pere Andreu i Fontanillas Vocal V
Francesc Forasté i Vila	

La darrera Junta Llegítima de CADCI és la de l'any 1934. Presidida per Jaume Cardús i Reig i d'acord amb els Estatuts. La del mes de febrer del 1936 va ésser un "Pronunciamiento Revolucionario": AZNAR aprofità la detenció de CARDÚS, i es va organitzar la persecució de la resta de la Junta per atemorir-los utilitzant els clàssics "Piquets" (entre ells n'hi havia de La Saldadora-Casa Baltà-Tejusa). El que em perseguia el tenia sovint al portal de casa: tota aquesta manipulació era per celebrar fos com fos Assamblea per il.legal que fos (la meitat dels assistents no eren socis), volent donar-la com si fos legal. Ah, una cosa també a remarcar, i es que sempre s'hi veien les "PISTOLES".

El resultat en definitiva va ésser: baixar-se els pantalons davant de la U.G.T. i un gran perjudici en tots els aspectes, Moral - Material - Econòmic - Ètic - i El de Catalunya.

Sóc un supervivent de la Junta 1934-1935; som a 1994

SINDICALISME FEMENÍ

Des del 1889 que es va celebrar per primera vegada el primer de maig, ha estat aquesta festa una diada de reivindicació obrera. Però el sindicalisme de les nostres comarques és molt anterior a aquesta data. Els primers intents de sindicació obrera de què disposem són de 1840, quan a Olot i a Girona s'organitza l'Associació Mútua de Teixidors de Cotó, els capdavaners de les quals són Esteve Valls i Francesc Pagès respectivament.

Més endavant, cap al 1872, emergeix amb força el sindicalisme de l'A.I.T. més coneguda per "La Internacional", la qual a més a més d'agrupar els obrers de la Garrotxa, i el Ripollès, es va fer notar a les principals ciutats dels dos Empordans, La Selva i el Gironès. Tanmateix, en aquesta etapa històrica es remarca una persona que no podem pas oblidar, i avui aprofitarem per a retre-li homenatge. Es tracta de la sindicalista Isabel Vilà, la qual podem considerar com de les primeres dones sindicalistes d'arreu de la península ibèrica.

Ara sabem que Isabel Vilà va néixer 1845 a Calonge, però que de ben petita va anar a viure a Llagostera amb la seva família, que treballaven en el sector suro-taper. Quan tenia 27 anys es va adreçar en un míting sindicalista a una gernació d'obrers a Sant Feliu de Guíxols, per la qual cosa va merèixer una felicitació expressa del Consell Federal de l'A.I.T, atès que la varen veure "animada de les millors idees que poden conduir-nos a la completa i radical emancipació de tots els esclaus d'aquesta injusta i criminal societat".

Estimulada Isabel Vilà pel Consell Federal, va promoure a Llagostera seccions locals de paletes i surotapers amb les quals varen constituir la Federació Local de l'A.I.T. La seva labor sindicalista no es va quedar en la simple reivindicació laboral, sinó que també tenia horitzonts culturals, atès que com a secretària de la Federació va adreçar, el 1873, una petició a l'Ajuntament de Llagostera per obtenir un local i biblioteca pel perfeccionament dels treballadors. L'Ajuntament d'aquell moment no estava pas preparat per aquests objectius i va denegar la sol·licitud sindical.

L'empenta d'Isabel Vilà devia ser excepcional, i molt extraordinària en aquell moment històric, atès que no era freqüent que les dones es dediquessin a tasques socials. Tenim el testimoni del diputat Pere Caymó, que en fa citació com d'una noia valenta en les seves memòries del "Foc de La Bisbal", i també és ben segur que devia ser la promotora d'una recollida de signatures que es va fer el 1869 a Llagostera per adreçar una exposició al Congrés de Diputats en demanda de la supressió de les quintes, atès que figura al Diari de Sessions d'aquell any on consta que la instància la varen subscriure 800 senyores llagosterenques. Un cas únic, ja que només varen signar-hi dones.

Aquell temps d'Isabel Vilà va quedar en el record i la memòria popular, doncs Narcís Barceló, oralment en recità la lletra d'una cançó que li havia ensenyat la seva mare, on es deia: *No hi ha dones al món/com l'Isabel "cinc hores"/ que pels republicans/ va caminar vuit hores/*. En aquesta estrofa cal pensar que es fa referència a la lluita que Isabel Vilà va menar en aquell temps. D'una banda, la campanya sindicalista per obtenir "les deu hores" de jornal, i la caminada que varen fer per anar a La Bisbal a peu en la revolta federal.

Ara, que és un moment important pels sindicats, que commemorem la primera reivindicació de les "vuit hores", també és un moment adient per a fer remembrança de la vida d'Isabel Vilà, una de les primeres dones catalanes que varen esmerçar les seves energies per la lluita obrera i el millorament social i cultural de les classes treballadores. Una vida paradigmàtica que mereix ser divulgada i admirada.

Francesc Ferrer i Gironès

"Som especialistes en dividir Estats, de manera que si Iugoslàvia ens hagués demanat assistència tècnica n'hi hauríem donat de bon grat"

Vàclav Klaus, Cap de Govern de Txèquia

ARTUR MARTORELL, EL MESTRE

Enguany celebrem el centenari del naixement d'Artur Martorell, una gran persona, un gran mestre.

La Generalitat i l'Ajuntament, juntament amb la Fundació que porta el seu nom, han volgut retre-li l'homenatge que es mereix, celebrant aquest esdeveniment durant tot un any: del 13 d'abril de 1994 al 20 d'abril de 1995.

Durant aquest any es fan diferents actes i publicacions, que donen a conèixer i a reconèixer la gran personalitat d'aquest mestre de mestres, d'aquesta persona enamorada del país, de la ciutat, de la seva història, de la seva llengua, les seves arts, el seu treball, la seva cultura. I enamorat de l'infant, del procés que va fent al costat del mestre que l'acompanya amb imatges i paraules i suscitant tota l'activitat de què cada infant és capaç.

Artur Martorell, rica personalitat de mestre, acollidor i suscitant d'humanitat.

La seva formació en la professió va començar als 13 anys. Va ser un dels primers mestres que varen tenir una formació com a tals, a l'Escola Catalana de Mestres que Joan Bardina va fer. Era una escola no oficial, que sobrevivia a base d'apel·lar a les societats-entitats i institucions -perquè paguessin els estudis dels alumnes amb dificultats econòmiques i demanava tota mena d'ajuts per tirar endavant. Era una escola oberta als nous corrents de la pedagogia i donava una bona formació als mestres...

Després Artur Martorell va treballar en petites i modestes escoles, que eren veritables laboratoris de bona pedagogia, amb uns bons mestres i bona metodologia. El 1919 l'Ajuntament de Barcelona li encarregà la direcció de l'Escola del Patronat Domènech, càrrec que va exercir durant 12 anys. Allà va aplicar tota la seva professionalitat en l'educació dels infants del barri de Gràcia, i hi va conèixer la mestra que seria la seva esposa.

El 1931 Manuel Ainaud el cridà a formar part del seu equip a l'Ajuntament de Barcelona. Ainaud aconseguí la restauració del Patronat Escolar de Barcelona, que construïa escoles i els facilitava poder assolir una qualitat pedagògica que no existia arreu d'Europa. Des de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, amb el mateix Ainaud, gestionà la política educativa de la ciutat amb rigorositat i intervingué en les grans línies d'experimentació pedagògica de les escoles municipals. El 1932, succeí Ainaud i seguí, com ell tenint cura de les construccions, de l'equipament, del material pedagògic, de les biblioteques i dels mestres.

El model d'escola que s'anava formant s'anava també coneixent arreu d'Europa. Artur Martorell l'obrí també a la ciutat, que els nois i noies visitaven. Escola nova catalana, coneixement de la ciutat, educació cívica, ciutat educadora, són concepcions en què hem de reconèixer sempre la petjada d'Artur Martorell.

El model era tant coherent que va poder subsistir durant la guerra.

Una vegada acabada la guerra, i destruïda pel nou règim tota pedagogia d'avanguardia, l'Artur Martorell va anar a la presó. En sortir-ne continuà a l'Ajuntament, ja sense Patronat i sense cap intervenció en els Grups Escolars. Però tant com li era possible, ajudava als mestres de les escoles municipals a treballar millor.

Organitzà unes emissions radiofòniques per als nens i les nenes i les escoles de la Ciutat i n'ajudà els mestres, especialment els que havien estat sancionats i aquells que volien una escola diferent.

El 1954 el van destinar a l'oficina de taxes i matriculació, per allunyar-lo de la gestió escolar. Però des d'allí aconseguí organitzar l'Institut Municipal d'Educació. Hi programava activitats i cursos per als mestres i pels infants, i hi va equipar i ordenà una Biblioteca Pedagògica i orientava les escoles i els mestres, als qui ofería una sèrie de recursos que no podien trobar enlloc més.

A finals dels 50 i començaments dels 60, van néixer a Barcelona unes escoles diferents de les oficials, a partir de la inquietud de pares i mestres. Artur Martorell les ajudà amb els seus consells, articles, reflexions i diverses publicacions editades per Nova Terra.

ARTUR MARTORELL, EL MESTRE

Enguany celebrem el centenari del naixement d'Artur Martorell, una gran persona, un gran mestre.

La Generalitat i l'Ajuntament, juntament amb la Fundació que porta el seu nom, han volgut retre-li l'homenatge que es mereix, celebrant aquest esdeveniment durant tot un any: del 13 d'abril de 1994 al 20 d'abril de 1995.

Durant aquest any es fan diferents actes i publicacions, que donen a conèixer i a reconèixer la gran personalitat d'aquest mestre de mestres, d'aquesta persona enamorada del país, de la ciutat, de la seva història, de la seva llengua, les seves arts, el seu treball, la seva cultura. I enamorat de l'infant, del procés que va fent al costat del mestre que l'acompanya amb imatges i paraules i suscitant tota l'activitat de què cada infant és capaç.

Artur Martorell, rica personalitat de mestre, acollidor i suscitant d'humanitat.

La seva formació en la professió va començar als 13 anys. Va ser un dels primers mestres que varen tenir una formació com a tals, a l'Escola Catalana de Mestres que Joan Bardina va fer. Era una escola no oficial, que sobrevivia a base d'apel·lar a les societats-entitats i institucions -perquè paguessin els estudis dels alumnes amb dificultats econòmiques i demanava tota mena d'ajuts per tirar endavant. Era una escola oberta als nous corrents de la pedagogia i donava una bona formació als mestres...

Després Artur Martorell va treballar en petites i modestes escoles, que eren veritables laboratoris de bona pedagogia, amb uns bons mestres i bona metodologia. El 1919 l'Ajuntament de Barcelona li encarregà la direcció de l'Escola del Patronat Domènech, càrrec que va exercir durant 12 anys. Allà va aplicar tota la seva professionalitat en l'educació dels infants del barri de Gràcia, i hi va conèixer la mestra que seria la seva esposa.

El 1931 Manuel Ainaud el cridà a formar part del seu equip a l'Ajuntament de Barcelona. Ainaud aconseguí la restauració del Patronat Escolar de Barcelona, que construïa escoles i els facilitava poder assolir una qualitat pedagògica que no existia arreu d'Europa. Des de la Comissió de Cultura de l'Ajuntament, amb el mateix Ainaud, gestionà la política educativa de la ciutat amb rigorositat i intervingué en les grans línies d'experimentació pedagògica de les escoles municipals. El 1932, succeí Ainaud i seguí, com ell tenint cura de les construccions, de l'equipament, del material pedagògic, de les biblioteques i dels mestres.

El model d'escola que s'anava formant s'anava també coneixent arreu d'Europa. Artur Martorell l'obrí també a la ciutat, que els nois i noies visitaven. Escola nova catalana, coneixement de la ciutat, educació cívica, ciutat educadora, són concepcions en què hem de reconèixer sempre la petjada d'Artur Martorell.

El model era tant coherent que va poder subsistir durant la guerra.

Una vegada acabada la guerra, i destruïda pel nou règim tota pedagogia d'avanguardia, l'Artur Martorell va anar a la presó. En sortir-ne continuà a l'Ajuntament, ja sense Patronat i sense cap intervenció en els Grups Escolars. Però tant com li era possible, ajudava als mestres de les escoles municipals a treballar millor.

Organitzà unes emissions radiofòniques per als nens i les nenes i les escoles de la Ciutat i n'ajudà els mestres, especialment els que havien estat sancionats i aquells que volien una escola diferent.

El 1954 el van destinar a l'oficina de taxes i matriculació, per allunyar-lo de la gestió escolar. Però des d'allí aconseguí organitzar l'Institut Municipal d'Educació. Hi programava activitats i cursos per als mestres i pels infants, i hi va equipar i ordenà una Biblioteca Pedagògica i orientava les escoles i els mestres, als qui ofería una sèrie de recursos que no podien trobar enlloc més.

A finals dels 50 i començaments dels 60, van néixer a Barcelona unes escoles diferents de les oficials, a partir de la inquietud de pares i mestres. Artur Martorell les ajudà amb els seus consells, articles, reflexions i diverses publicacions editades per Nova Terra.

Jo recordo l'Artur Martorell quan l'Escola de Mestres "Rosa Sensat" iniciava el seu camí, el 1965, i sé com els seus consells van ajudar als mestres que volíem per els nostres infants una escola com la que havíem tingut nosaltres i com Artur Martorell i altres mestres de la seva generació havien creat.

L'Artur Martorell coneixia a fons els infants i els mestres, i hi treballava amb profunditat i amb il·lusió, una il·lusió que sabia encomanar a tots els qui l'envoltaven. Afirmava Alexandre Galf que la major eina pedagògica d'Artur Martorell era la seva "vibració humana". Aquesta vibració humana era el que el feia connectar amb tothom, i amb tots els corrents pedagògics, vinguessin d'on vinguessin, per triar-ne els que li semblaven millors, aplicant-los a cada circumstància i millorar així l'educació de nois i noies.

Marta Mata

*Regidora d'Educació de l'Ajuntament
de Barcelona, novembre de 1994*

CADCI

Junta directiva

Exercici 1993-94

Lluís Urpinell i Joan
President

Pau Revull i Roca
vice-President

Antoni Turró i Martínez
Secretari

Josep Oliver i Abellí
Tresorer

Lluís Amat i Casanovas
Relacions públiques

Bibliotecari
Daniel Roig i Lastra

Assessor lingüístic
Enric Villamor i Salazar

Vocal primer
Artur Sist i Piñana

Vocal segon
Juli Miró i Pallerols

Vocal tercer
Jordi Delprat i Blin

Enguany ha fet 100 anys que...

Neix Josep M. de Sagarra i de Castellarnau, escriptor, poeta, traductor, autor teatral i un gran tertulià, un dels més grans homes de cultura que ha donat el país.

Caterina Albert (Victor Català) publica "Ombrívoles", obra que precedí a Solitud.

El 21 de maig és executat Manuel Archs, inculpat d'haver llençat la bomba del Liceu.

Neix l'historiador Joaquim de Camps i Arboix.

Neix l'important home de lletres francès Céline.

Neix Sebastià Clara i Sardó, un dels fundadors de la C.N.T.

Neix l'escriptor Domènec Guansé i Salesas.

Rudyard Kipling publica "El llibre de la jungla".

Mor Marie de Ferdinand Lesseps, promotor dels canals de Suez i Panamà.

Neix l'escriptor Miquel Llor i Forcada, traductor i autor, entre altres, de la narració "Laura a la Ciutat dels Sants".

Neix Josep Obiols i Palau, important pintor català i reconegut cartellista durant la guerra civil 1936-39.

L'escriptor italià Luigi Pirandelo dona a conèixer "L'Exclusa".

Mor el poeta català Josep Lluís Pons i Gallarza.

Mor Ramon Puggalf, dibuixant i excel·lent caricaturista polític.

Neix James Armand Quick, bioquímic nord-americà descobridor del mecanisme de la coagulació de la sang.

Concessió del Premi Nobel de química a l'escocec Wiliam Ramsey, descobridor dels gasos heli i argó.

Neix Jean Renoire, important director de cinema francès, creador d'importantes obres mestres de la filmografia.

Neix Florian Rey (Antonio Martínez del Castillo) important realitzador aragonès de la filmografia del seu temps.

Neix el General Rojo, oficialment defensor de la República, però obedient a les consignes de Moscou i aferrissat enemic de Catalunya.

Neix Joan Salvat Papasseit, un dels primers escriptors i poetes avantguardistes.

Neix Àurea de Serrà, ballarina barcelonina seguidora d'Isadora Duncan. Triomfà en els principals teatres del món en la recreació de la dansa clàssica grega.

Neix Ferran Soldevila i Zubihuru, historiador, poeta, narrador i autor teatral. La seva principal obra fou la dedicada als temes d'història, sobretot la de Catalunya, obra imprescindible pels interessats pel tema.

Mor l'escriptor escocès Louis Robert Stevenson, autor, entre altres, de la narració "L'illa del Tresor".

Mor Joaquim Vayreda i Vila, pintor capdavanter de l'escola olotina.

Neix Walis King Vidor, important autor cinematogràfic nord-americà. Dirigí, entre altres, "Guerra i Pau" i "Duel al Sol".

Neix Josep M. Casas i Homs, divulgador d'importantes treballs sobre la literatura llatina i catalana medievals.

Mor Lluís Rigalt i Farriols, Pintor. Representant de l'escola paisagística romàntica.

Neix Alfred Kinsey, naturalista i sexòleg nord-americà, estudis del comportament humà.

Neix Manuel González Alba, que morí defensant els interessos del CADCI el sis d'octubre de 1934.

Neix, el 26 d'agost, Helena Diakonova-Gala, musa de Dalí i del surrealisme.

A les sis de la tarda del 14 de juliol oneja per primer cop la Ikurriña en el local del Partit Nacionalista Basc.

Neix el que seria rei Eduard VII d'Anglaterra. Abdicà la Corona Britànica per casar-se amb la nord-americana Wallis W. Simpson.

Neix Jaume Marcet i Riba, destacat geòleg, director del Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

Neix Artur Martorell i Bisbal, pedagog. La seva tasca docent fou importantíssima pel que representà de progrés en el camp de l'ensenyament.

Neix Milton, un dels germans Marx-Gummo en el món del cinema.

Neix Aldous Huxley, escriptor anglès, autor, entre altres importants i polèmiques obres, de "Brave New World", traduïda al català per "Un món feliç".

Mor Martí Alsina i Rifat, iniciador de la moderna escola pictòrica catalana.

Opinions que cal tenir en compte

"No hi haurà pau al món, si no hi ha pau entre les religions" *Hans Kiing.*

"Crec en la independència de Catalunya, una Catalunya independent funcionaria molt millor que no una d'integrada dins d'un estat gran com Espanya" *O. Bohigas.*

"Espanya no és una nació, és una presó de nacions" *Mn. Armengou.*

"El problema del nostre temps és que el futur ja no és el que era" *Paul Valéry.*

"M'agradaria viure com un pobre, però amb molts diners" *P. Picasso.*

"No hi ha soldats dolents sinó oficials dolents" *Napoleó.*

"Cap vent no és favorable per el que no sap on va" *Sèneca.*

"Catalans, defenseu sempre els vostres drets, però no oblideu els vostres deures" *Pau Casals.*

"El civisme és patriotisme i ser patriota vol dir estimar el país" *A. Comas i Baldellou.*

"A Anglaterra vivien exiliats catalans de prestigi, Batista i Roca va demanar al Forcing Office fer emissions en català a la BBC, però les van negar. Ni el prestigi del Dr. Trueta no ho va aconseguir. S'oposaven a les emissions Salvador de Madariaga i altres intel·lectuals espanyols" *Josep Manyé.*

"L'any 1985, de cada 100 pessetes que els habitants de Catalunya ingressaven a l'erari de l'estat espanyol, només rebien 45 en inversions; les altres 55 eren irrecuperables" *Informe d'Òmnium Cultural.*

"La negativa persistent a admetre les justes reclamacions dels pobles i a no voler negociar, produeix víctimes innocents en una i altra banda, sempre lamentables. La tossuderia del Govern espanyol de no negociar amb E T A ha causat molta sang. A la curta o a la llarga haurà de cedir davant la voluntat del poble basc d'obtenir la llibertat. Comprenc que el tema és delicat i que hi ha moltes pressions per una i altra part. Però malgrat tota la història i tota la sang, hom no s'ha de deixar portar per l'emotivitat i ha de negociar. Els francesos hagueren de negociar i cedir Algèria. És clar que l'F N I era molt més fort que E T A i tenia rera seu tota la comunitat àrab i altres interessos. Però E T A no és pas menys potent que l'E O K A i els anglesos hagueren de negociar la independència de Xipre. Com diu Vila Fortuny, "moltes vegades, dissortadament amb massa freqüència, els nacionalismes d'alliberament s'han vist obligats a utilitzar formes de lluita armada com a últim recurs per a poder assolir la llibertat nacional. En general, s'hi han vist abocats perquè tota altra possibilitat de poder expressar i exercir la voluntat d'autodeterminació els ha estat impedita –també per la força de les armes– per part de l'Estat dominador. No és l'ideal, però sovint esdevé necessitat". *Jordi Llimona "L'Hora dels Pobles"*

"Abans els centralistes i dominadors eren més sincers i parlaven clarament del dret de conquesta, que incloïa el genocidi cultural i l'explotació econòmica. Ara, amb mala consciència –potser és signe d'un petit avanç–, no mostrem tan directament la seva feixuga bota, però amb una política subtil ofeguen llengües i cultures. No es persegueix el català, però se'l fa innecessari a Catalunya; no s'imposa obertament el castellà, però s'estableix que es té l'obligació de saber-lo i el dret d'usar-lo: els castellans tenen dret a continuar sent castellans a Catalunya, Bascònia, Galícia, però, els catalans, bascos i gallecs no sols no tenim el dret de ser-ho a les Castelles sinó que ni tant sols als nostres països. Avergonyits dels lladrocinis fiscals, ho dissimulen qualificant-lo de solidaritat. És una manera poc honesta de canviar el sentit dels mots. A més recordin: qui cotitza ha de tenir dret al control de la cotització". *Jordi Llimona "L'Hora dels Pobles"*

Lluís Companys, republicà "Ho fou perquè estava convençut que la monarquia és, per essència, una institució anacrònica i supèrflua: que a l'Estat espanyol és el símbol de l'opressió i el baluard dels privilegis; que, per un català, consentir-hi significa acceptar una dinastia que ens arrabassà a sang i foc les llibertats". *Heribert Barrera. AVUI 31/10/1994*

"Tot és opinable; però jo estic convençut que si Companys visqués, no consideraria passat de moda el nacionalisme, ni creuria que ja no hi ha dretes i esquerres, ni s'embadaliria davant del rei. Si, per miracle, avui tornés a viure, Companys seria, un altre cop, nacionalista, republicà i de debò home d'esquerres". *Heribert Barrera. AVUI 31/10/1994*

Voltaire deixà dit "Catalunya, en fi, pot prescindir de l'univers sencer, i els seus veïns no poden prescindir d'ella" Ho afirmà ja fa tres-cents anys.

LA DEPENDÈNCIA CATALANA

D'ençà que els dependents de comerç i de la Indústria s'han encomanat l'esperit nacional de la terra i s'han deixat guiar per ell, han guanyat una ben merescuda consideració. I és que tot el que toca aquell esperit, s'aixeca de nivell; i és que el sol fet de sentir-se tocat, ja denota en l'home quelcom de superior que ve d'un alt concepte de la pròpia dignitat i de la dignitat de la Pàtria.

Doneu un ideal patriòtic a qualsevol classe social i tot seguit notareu en ella un millorament.

No fa pas molts anys que la nostra dependència industrial i mercantil formava un estament que era mirat pels altres amb un cert aire de menyspreu i considerat, salvant les excepcions degudes, com el tipus característic de la insubstancialitat. Però ha vingut l'hora de sentir-se posseïts els seus individus i gairebé la col·lectivitat en pes per l'esperit patriòtic, i en menys de deu anys el camí fet ha tingut quelcom de marevellós.

Signatura de l'escriptura de compra de la casa de la Rambla de Santa Mònica per estatge social.

Hi ha un detall que parla més eloqüentment que cap demostració silogística, la paraula "hortera" i la denominació de "salta taulells" han desaparegut gairebé de la premsa barcelonina i adhoc de les converses en privat... Solament, per un contrasentit que ja gairebé no ho sembla, troben acollida en algun diari democràtic o en algun discurs dels que es diuen homes progressius i representants de les classes populars. I això prové del sol fet d'adquirir una consciència Nacional; ja és per si sol una demostració de superioritat incompatible amb la manera de ser dels que voldrien els homes convertits en humils xais, els "posseïdors" de tots els drets i exercint-los en benefici de qui aconsegueixi dominar la massa.

Els dependents catalans no és conformen amb aquesta concepció. I és que gràcies ha haver-se aplegat en una agrupació com el Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria, han sortit de la inacció en que estaven; han aixecat amb l'estudi llur nivell individual i col·lectiu; s'han enfortit físicament amb l'exercici dels nobles esports i s'han enriquit amb la coneixença del nostre passat i de la nostra terra, excursionant-hi ardidament. I ací els teniu, com pas a pas, però donat-los tots en ferm, han arribat a construir una entitat prou forta per poder adquirir una casa, que és la del número 10 de la Rambla de Santa Mònica, ocupada abans pel "Círcol Equestre".

Diümenge passat fou signada l'escriptura de compra i això va ser objecte de diferents festes i d'amples expansions, com ho és de joia per tots els bons catalans el fet de veure tant ben encaminada cap a la prosperitat, una classe digne com la que més de tots els respectes i de totes les atencions.

"Pel dependent, millorament; per Catalunya llibertat" heus aquí el lema que preconitzà el President del Centre en un vibrant discurs.

Que ell segueixi guiant com fins ara el camí de la dependència mercantil i industrial catalana.

Reproduït de la revista "La Il·lustració Catalana" del 25 de novembre 1913

ARRIVAM AL BRASIL, ON VA?

Aquets primers dies d'octubre, al Brasil, els cartells de propaganda electoral abundaven. També treia el nas a la televisió, ben sovint, aquesta propaganda... I hom veia grupets de nois i noies (pagats, de ben segur), molt joves generalment, que es passejaven pels carrers i places amb banderes i pancartes on figuraven els noms dels diferents candidats.

Però la població no vibrava. Tant era així, que l'observador ocasional hi veia dos mons antagònics. Per un costat, els qui somreien a través dels cartells de propaganda i s'esgargamellaven a través de la televisió; per l'altre –indiferents– la resta, o sigui un conglomerat de persones que exercien, entre d'altres professions, de cambrers, d'empleats administratius, de taxistes, de dependents, de guics turístics, de venedors ambulants, i també, en bona part, que no exercien res. Gent desvalguda, desvagats...

"Què em semblen, aquestes eleccions? –responien, si hom cometia la indiscreció de preguntar-los per la seva intenció de vot– Miri, l'únic que li puc dir és que sé a qui no haig de votar. El que no sé és a qui haig de votar..."

No confiaven gens, tampoc, en l'aturada sobtada de la inflació, tan sorprenent, totes aquestes persones.

Creiem que era una simple maniobra política i que, un cop celebrades les eleccions, tot tornaria a ser igual com abans.

L'escepticisme era la tònica imperant. Potser hi hauria uns lleugers retocs, venien a dir, potser una lleugera millora. Però en el fons, i com sempre, els molt rics continuaran sent molt rics i els pobres –una gran, una immensa majoria, un grapat de milions– continuarien sent, no pobres sinó molt pobres...

Una pobresa que inquieta moltes persones conscients. Algunes perquè estan convençudes que és una pobresa altament injusta, d'altres perquè la consideren una espasa de Damocles suspesa damunt els seus caps.

Una pobresa que es viu, una pobresa que es respira...

¿No és simptomàtic que siguin molts, els turistes que visiten Rio de Janeiro, per exemple, que gairebé s'interessen més per les "favelas", caldo de cultiu de la petita i gran delinqüència, que no pas pel celeberrim Corcovado?

Un interès una mica morbós, evidentment. No a Manaus, tan índia encara; ni a l'europea Brasília, per exemple; no gaire tampoc a la negra Salvador de Bahia; però sí a l'esmentada Rio de Janeiro, a Recife o a Sao Paulo, entre d'altres, existeix un perill latent, per als turistes. Un perill que no té res a veure amb el d'Egipte o amb el d'Algèria o fins i tot amb el del Marroc. Ningú, que jo sàpiga, no és robat –o agredit– en nom d'una idea política o religiosa, al Brasil, sinó en nom –o a conseqüència, per a ser més exactes– de la pobresa.

"No vagin sols, ni de nit ni de dia, per la ciutat vella –adverteix el guia o la guia–; és relativament més segura la platja d'Ipanema que no pas la de Copacabana; si es volen banyar només, portin la tovallola i el vestit de bany posat, res més; deixin els passaports, els bitllets d'avió i els diners o travellers a les caixes fortes de l'hotel; si no formen part d'un grup, no duguin cap màquina de fotografiar ni cap càmera de vídeo; no portin joies ni rellotges, encara que siguin de poc valor; no portin cap objecte que brilli..."

Un país alegre i virolat, això no obstant, el Brasil. Un país de gent simpàtica, amb dones incitants i bellíssimes, de trànsit una mica foll, de verd luxuriós i de grans contrastos –urbanístics, paisatgístics, racials– on, malgrat tot, la gent riu fàcilment, on es manté un curiós culte al cos, on continua –omnipresent– el ritme exòtic, encomanadís, misteriós, persistent, i una mica inquietant, de la samba...

Estanislau Torres
Escriptor

**Siguem dignes dels
fundadors del CADCI**

LES DUES POTES DE L'ECONOMIA CATALANA

L'economia de Catalunya s'aguanta sobre dues potes: la indústria i el turisme. Per potes entenem que té dos grans puntals sobre els quals recau fonamentalment el pes de l'economia dels sis milions de catalans. Deixo al marge en aquesta anàlisi general la resta dels Països Catalans.

L'agricultura té la seva importància, però el seu pes és més polític social que econòmic. És un sector que ocupa només el 7% de la població activa, un sector minoritari. És fonamental, però, a l'hora de considerar que hi ha moltes comarques que depenen d'ella i que no és pot permetre el desequilibri entre zones urbanes i zones rurals. Catalunya no serà mai una potència agrícola, però ha de permetre mantenir un nivell digne de vida i d'oportunitats a tots els qui viuen al camp, de la ramaderia, de la pesca i dels boscos.

En el sector dels serveis, i al marge del turisme, tenim un sector financer afleblit per la manca d'institucions bancàries pròpies, un comerç afectat per les grans superfícies, propietat de multinacionals, i una sèrie de serveis generals i especialitzats adequats en les grans ciutats catalanes.

Però el futur immediat de l'economia depèn dels dos grans puntals als quals em referia abans. Cal dir, abans que res, que tenir-ne dos és més convenient que tenir-ne un de sol. Un puntal únic serà com tenir tots els ous a una mateixa cistella. Seria encara millor tenir-ne tres, és clar, però això ja sobrepassa el volum de l'economia catalana, que és petit, en un context internacional.

La indústria continua essent fonamental. És la principal responsable de la modernització del país. El seu pes és decisiu encara a tots els països desenvolupats europeus, de manera que amb la indústria ens apropem al que ha estat i és el model de creixement d'Alemanya, França, el nord d'Itàlia, la Gran Bretanya, Bèlgica o Holanda, que són estats rics. El principal problema d'aquesta indústria catalana és la seva dependència, cada cop més accentuada, de les grans multinacionals. Un exemple per aclarir aquest perill. Quan parlem d'exportacions catalanes —que representen prop del 25% del total de l'Estat— ens referim a les exportacions d'empreses automobilístiques, com la Seat o la Nissan; o de químiques com la Bayer, la Basf o la Hoescht, totes elles controlades per capital estranger, el centre de decisió és foraster, i això significa que si aquestes empreses obtinguessin més rendiment amb centres productius fora de Catalunya ho farien immediatament, sense contemplacions.

No hi ha grans empreses industrials catalanes. Països com Holanda, Bèlgica, Suïssa, Dinamarca o Finlàndia, amb una població semblant a la catalana, tenen tantes inversions estrangeres com nosaltres, però al seu costat tenen algunes grans empreses pròpies, sòlides i ben instal·lades, que asseguren l'estructura industrial autòctona. A Catalunya no n'hi ha, com tampoc n'hi ha a la resta de l'Estat, si ens referim a empreses sanejades. En compensació, aquí tenim una xarxa de petita i mitjana empresa, que té un gran valor de present i de futur, si no s'esmussa l'esperit d'iniciativa que des de sempre tenim els catalans, unit sempre a un sentit de risc empresarial, a una valoració del treball ben fet i a un coneixement de les noves tècniques industrials.

L'altre pilar de l'economia catalana és el turisme. El conjunt de serveis turístics dels Països Catalans és el primer del món. S'ha creat la infraestructura necessària en forma d'hotels, restaurants i serveis de tota mena. Actualment, la principal demanda és encara la relacionada amb el turisme d'estiu i mar, sobretot. Però també tenim una bona oferta pel que fa al turisme especialitzat: circuits d'art, esports golf, esports d'aventura, esports d'hivern, gastronòmics, etc. El parc temàtic de Vilaseca-Salou pot ser un element important en aquesta nova oferta.

També aquí tenim alguns perills. El turisme català ha estat beneficiat per la situació conflictiva d'alguns països mediterranis, que no ofereixen estabilitat política, però és evident que tenim competència, i el servei no és massa bo. Hi ha molts agents turístics que encara no han entès que cal donar un bon servei, si es vol mantenir la clientela. D'altra banda darrerament s'ha produït un fet nou; el capital estranger, que s'havia mantingut força al marge d'aquest sector, ha començat a entrar amb força amb l'adquisició de cadenes hoteleres. És clar que convindria que aquí no es repetís el que ha passat en el sector industrial.

En resum: anem endavant, però hi ha problemes. No és cap novetat, ja que sempre ha estat així. Com deia un ex-President de la Cambra de Comerç de Barcelona, els catalans ens podem permetre moltes coses, menys treballar poc.

Francesc Cabana

EL VALOR DE LES IDEOLOGIES

Tot ésser humà genera ideologies; almenys d'aquelles que considera que li són favorables. És difícil separar les ideologies de generació personal dels desigs innaturs de cada un. Els ideòlegs de totes les doctrines i en tot temps han fet per manera, i això en tots els camps del pensament humà, d'atreure més que individus aïllats, col·lectivitats. En principi, els ideòlegs són uns teòrics que desenvolupen llurs teories partint de l'estudi del present, del seu present, i en funció d'ell el futur. D'aquí la forçosa precarietat de les doctrines socio-econòmiques. Cal tenir en compte que l'anàlisi del present es fa, en bona part, considerant el sistema econòmic imperant i l'ambient sociològic que rodeja l'ideològic, en el qual està immers.

Escrit l'anterior paràgraf, que considerem primordial i inexcusable, s'entrarà en matèria partint de la divisió més simple i, per consegüent, més utilitzada per llurs propagadors, tant si es tracta d'ideologies d'esquerra com de dreta.

Darrerament i per part de gent interessada de manera especial —el capital genera interès—, s'ha fet correr la brama que actualment ambdues posicions mentals es confonen. No creiem que acceptin aquesta afirmació els qui intervenen en espectaculars congressos a semblança del que tingué lloc a Madrid, a principis del mes d'octubre, per tal de tractar de l'actuació del Fons Monetari Internacional i del Banc Mundial. En aquesta magna reunió i en forma transparent, es feu evident que aquestes potentíssimes entitats econòmico-financeres actuaven i volen seguir actuant partint del principi que els països industrialitzats, els rics, han de determinar la conducta política, social i econòmica dels que ells mateixos classifiquen entre països pertanyents al tercer món o aquells altres que eufemísticament es consideren com països en desenvolupament. S'ha de començar per dir que tot país es troba, o s'hauria de trobar, en procés de desenvolupament; fins i tot els més poderosos. Però l'expressió sol aplicar-se només als països que tracten d'ajustar llur desenvolupament econòmic a molt baix nivell. Això és degut a que es veuen obligats-condicionats a adaptar-se a determinades normes per part d'aquells que han organitzat la gran trobada d'octubre d'enguany a la capital de l'Estat Espanyol.

Referent a països que es troben situats a més baix nivell de subsistència i amb una marcada manca d'harmonia socio-política, cal recordar que en la seva majoria foren fins un temps prou recent com per a poder dir que nosaltres l'hem viscut, colònies dependents dels països industrialitzats. Aquestes potències no saberen ni tan sols gestionar el poder colonial que s'havien atribuït partint de les realitats culturals i el que aquestes tenen de psicologia col·lectiva, de les poblacions colonitzades i de les condicions naturals dels corresponents ambients geogràfics. La colonització va viure de l'explotació dels recursos naturals, de la mà d'obra indígena barata i de la destrucció dels recursos naturals dels aborígens. Amb la desaparició del colonialisme polític, els països teòricament independitzats es trobaren empobrits en llurs recursos naturals i amb unes societats mancades dels ressorts d'una organització polític-econòmica adient. Tot s'hagué d'organitzar, i en aquest tot hi anava comprès la manca de preocupació col·lectiva pel que feia a l'exercici i desplegament de l'autogovern.

Però per aquesta organització cal comptar amb gent del mateix país que sigui honesta i ben preparada; i que de cap manera hagi col·laborat amb el poder colonitzador. Això resultava difícil d'obtenir en uns països acabats de sortir del colonialisme.

Els colonitzadors polítics foren substituïts —es tractava de la "solució" més còmoda— pels colonitzadors financers. L'establiment d'unes estructures econòmiques, per a que siguin ben acceptades pels poders financers exteriors, requereix un poder polític eficient; eficient pels qui han de finançar. Massa sovint, aquest poder polític recau en fidels servidors dels poders financers forans.

Si els alts poders financers internacionals posseïssin principis ideològics de prou consistència i sensibilitat humana, les coses anirien millor. Hem estat docents més de 30 anys en Facultats de Ciències Econòmiques, i sempre hem considerat un greu error, pel que feia a la formació dels estudiants, que no es complementés l'alfiçonament en matèries econòmiques amb altres matèries de caire humanístic. Cal que els economistes surtin de les Universitats amb prou sensibilitat mental com per a comprendre que en economia no tot són xifres i fórmules; també hi ha d'haver valors humans a respectar.

La concessió o obertura de crèdits s'hauria de cenyir *únicament* a les activitats productives i a les actuacions de caràcter social orientades a millorar ostensiblement les condicions de vida física i intel·lectual de les grans masses de població.

S'ha de negar les ajudes creditícies per a l'adquisició d'armament, així com de la maquinària industrial i material de transport que no es considerin apropiats pel desenvolupament econòmic i social del país. S'hauria de negar tota mena de crèdits financers als règims polítics opressius i no democràtics; com també s'hauria de negar a tot aquell país que no respecti l'equilibri ecològic amb la destrucció, per exemple, d'extensos ecosistemes com poden ser les selves tropicals.

Per arribar a aquests polítics es precisa tenir ideologies. Unes ideologies que acceptin que la finalitat de l'economia mundial no és la d'enriquir els qui ja són rics —països, individus, sectors privilegiats—; i si d'aixecar el nivell econòmic dels pobres i dels empobrits que són, tant pel que fa als països com als individus, moltíssims més que no les minses minories que gràcies a llurs riqueses viuen sense posar fre a vicis i capricis...

Per tal que l'economia mundial rutlli d'acord amb un rendiment prou acceptable i sense que s'hagin d'experimentar periodicament recessions que amarguen la vida a les societats humanes, caldria que els milers de milions de pobladors del nostre planeta que viuen i conviuen en situacions socio-econòmiques deprimides, estiguin en condicions d'esdevenir, en incrementar-se el seu nivell socio-econòmic, un mercat productiu consistent ensems que amb un poder adquisitiu prou rellevant com per assegurar la seva evident intervenció en el joc de l'economia mundial.

Aquesta nova situació hauria de ser de l'interès dels països industrialitzats que avui acaparen el poder econòmic mundial.

El que hem escrit forma part de la nostra ideologia.

Marc -Aureli Vila
Geògraf. Ex-diputat d'ERC

"Hi ha tanta falsedat perquè tothom exigeix rectitud sense sotmetre's a la menor disciplina"

Gandhi

"Una nació capaç de sacrificis sense límit és capaç d'enlairar-se fins a altures il·limitades. Com més pur sigui el sacrifici, més veloç serà el progrés"

Gandhi

"El meu patriotisme no és res si no és compatible amb el major benestar de la humanitat, sempre i sense excepció"

Gandhi

"Quinze anys després de la Constitució, doncs, s'ha de dir aquesta és essencialment contrària a un projecte nacional català, just en la mesura que serveix per garantir un projecte unitari de nació espanyola, i que no ha estat capaç d'assegurar que no es produeixin abusos tan flagrants com el de l'Hispasat, ni ha modificat la concepció que d'Espanya tenen els espanyols. Diu d'una manera simple: o el monolinuïisme dels canals de l'Hispasat és inconstitucional, o la Constitució espanyola no garanteix els mínims per la supervivència nacional de Catalunya. I si no els garanteix, és que vam anar a votar-la enganyats"

Salvador Cardús

"Josep Travesset i Anna Rosselló ja ens varen advertir que no eren 300 milions els que parlaven castellà. Tot i això, encara hi ha qui es vol enorgullir d'haver sotmès tanta gent a un genocidi ignominiós. El nacionalisme imperial és el responsable d'aquesta situació. La pobresa i la marginació social són fruit del rebuig que s'ha fet de la seva cultura i del seu apartament del poder polític, deixant-los com a subjectes de l'explotació capitalista. Hom no pot pas culpar-los de la seva misèria. Només són víctimes de l'esplosió dels conqueridors"

F. Ferré i Gironès

PARLAMENT DEL PRESIDENT DE CADCI

en l'acte d'inaguració de l'Exposició Històrica al Museu Comarcal del Maresme el 17 de març de 1994.

Sres., Srs.

Avui ens hem aplegat en aquesta sala per tal de fer memòria del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria.

Sereu molts, però, que fins avui no en sabieu res. Com ha succeït en tantes coses de la nostra societat, nosaltres també hem estat silenciats i ignorats de la nostra gent a causa d'una malaurada circumstància que a tots ens fa de mal recordar.

Ara, però, intentem donar-vos-en notícia, cosa que es possible gràcies a la col·laboració de l'Alcaldia de Mataró, la Generalitat de Catalunya i, sobretot, per l'interès que hi han posat les persones que dirigeixen aquest Museu Comarcal, que s'ho ha pres com cosa seva.

Com molt bé ha explicat el professor Joan Anton, sabérem obrir camins de futur per tota la nostra joventut durant el primer terç d'aquest segle. En tot allò que representava un progrés per a la nostra gent el CADCI hi posava l'accent.

El ciutadà que s'apropava a nosaltres, i ens certs moments sobrepassàren els 20.000 afiliats, hi trobava tots els ingredients per a esdevenir persona d'una cultura general àmplia al mateix temps que omplia les hores de lleure amb la pràctica de tots els esports llavors en voga.

No en va, apropàrem l'esport de la Mar i de la Neu a la classe obrera, esports que finsaleshores eren exclusius de la gent benestant.

Però voldria remarcar que el que més aprengué la nostra gent i sense que cap assignatura ho mencionés fou Civisme. La van deslliurar de les mentides històriques i alineadores que durant prop de dos-cents anys li havien invadit la ment. L'any de la naixença del CADCI les circumstàncies ambientals de la nostra societat no diferien gaire de les presents. Si aquella gent patia les conseqüències d'una ocupació de dos-cents anys, nosaltres n'acabem de travessar una de reforçada, potser no tant llarga però que també ens ha deixat orfes de moltes coses a que un ciutadà que pretén ser lliure no pot pas renunciar.

Per donar una breu pinzellada de l'esperit que es respirava en el Centre, nom amb que se'l coneixia popularment, direm que Rovira i Virgili deia que en les hores de defalliment acudia al Centre, on recollia el ferment necessari per a tirar endavant la seva obra. En termes semblants s'expressava també el Mestre Fabra.

I malgrat el gran ventall d'activitats i realitzacions portades a terme, cal tenir en compte que dels 90 anys de vida del CADCI, 47 han estat de clausura, perquè les dues dictadures sofertes durant el que va de segle no ens podien tolerar. No entenien que la nostra Entitat no representava cap tendència extrema, que no estava lligada ni a dretes ni a esquerres; que nosaltres solament defensàvem el que més legítim pot tenir un poble, en aquest cas, Catalunya i els seus drets.

Queda confirmat aquest nostre taranna pel fet que per la nostra tribuna van passar, a més dels principals pedagogs del moment, conferenciants d'idees tan dispars com Ventosa i Calvell, Andreu Nin, Martí i Julia i Francesc Cambó.

El CADCI entengué i sabé fer comprendre a la nostra gent que sense cultura no pot existir el sentiment d'identitat pàtria que fa possible els avenços i omple de contingut l'existència humana.

El CADCI fou quelcom més que el fruit d'una coincidència històrica d'un moment determinat. Al cap de ben pocs anys arribàrem a ser, socialment, l'entitat més important en el nostre àmbit, de tot Europa, i fins avui no sé que ningú ens hagi superat.

Com ha quedat palès, no és pot seguir el curs de la història de Catalunya del present segle sense que s'hi trobi involucrat el nom del CADCI. Formàrem i conformàrem la nostra joventut fent-la com deia i diu el nostre lema, útil a sí mateixa, a Catalunya i a la Humanitat...

En aquest afany de donar raó de ser a la nostra gent, poguérem desvetllar un poble que vivia somort i estrany dins del seu propi país. Fou a través de la cultura i de la informació que férem entendre a la nostra societat que aquell viure no era el seu i que la seva Pàtria havia estat humiliada, segrestada i espoliada dia rera dia fins a desdibuixar-ne la seva personalitat, i que l'únic camí per a superar aquella indigna situació, passava per la seva culturització, que calia entrar en el món del saber i de la veritat històrica.

Joan Anton, Lluís Urpinell, Carles Marfà.

Només si es donen aquestes premisses ens retornarà la confiança en nosaltres mateixos. Ho intentarem i crec que hi reeixirem.

El professor Joan Anton us ha donat notícia; una mirada a l'exposició us en donarà testimoniatge. Conèixer l'obra del CENTRE, que sense ésser un partit polític ni un sindicat aconseguí grans avenços per a la nostra societat; entendre-ho avui quan tot sembla tant compartimentat, que o ets d'aquests o ets dels altres, on tot està polititzat, on qualsevol idea que beneficiï el país; troba de seguida detractors, comprenc que faci de mal copsar, i és que hi ha vicis i mals costums que de tant viure'ls ja semblen naturals. Però així fou, i molts exemples en podríem relatar que ho confirmarien.

L'any 1976 fracassa en l'intent de recuperar el nostre patrimoni per la via política, intent que fracassà degut, segurament, per la por i la incongruència dels polítics del moment. l'any 1977 ho intentarem per la via judicial, però després de llargs anys d'espera i de dues absurdes sentències, actualment la nostra reclamació està en mans de la Sala Primera del Tribunal Suprem. A qui hi estigui interessat li podem facilitar còpia de les inqualificables sentències i del darrer recurs.

Entretant han passat prop de vint anys de democràcia, i la recuperació del nostre important patrimoni és incerta. Fet que escapa a tota comprensió si tenim en compte que reclamem un patrimoni propietat de tots els nostres socis ja des de l'any 1913 i que fou usurpat l'any 1939 per l'exèrcit rebel a la Segona República.

Bé, amics, el CADCI malda per recuperar el que és seu i vostre. Totes aquelles mancances del país que sabérem atendre, avui encara no les veiem resoltes.

Tant de bo que aquesta mostra que avui us presentem serveixi per a desvetllar alguna consciència, i un nou tarannà polític ens faci forts. Gràcies.

Useu la llengua catalana en tot, cap instància oficial us el pot rebutjar

JO CREC...

L'interès que els mandataris de les Castelles tenen per anorrear-nos no és pas cosa d'avui; ja fa uns cinc-cents anys que començà a germinar un absurd odi/menyspreu vers Catalunya, només a l'abast dels esperits bel·licistes que, incapaços d'expandir cultura, agafen les armes i per la força bruta intenten dominar, amb l'únic afany de destruir i espoliar els veïns que suposen enemics.

El nostre ponent geogràfic no ens ha envaït mai pels camins de la cultura i el progrés, com feren els grecs, els romans i els àrabs, no; del nostre Ponent solament ens ha arribat l'opressió, rius de sang i intents de genocidi amb totes les barbaritats que ho acompanyen, i ni en els escassos moments de treva han estat capaços de disculpar-se i demanar perdó a les víctimes, com hem vist fer recentment a mandataris de poderoses comunitats. Mai no han tingut el gest amable, segurament perquè mai deixa d'acompanyar-los l'instint del despotisme, que duen tan endins i aquell "ordenó y mando" que tant els abelleix.

No, ells no poden exportar la seva protegida cultura, que mai serà la nostra, la seva llengua no ens pot aportar cap nou valor. Res de bo, doncs, podem esperar.

Quin ha de ser, doncs, el nostre comportament davant d'una realitat tan poc afalagadora? Senzillament, creiem que la nostra gent pública ha de jugar la carta de la realitat històrica; que abandoni el rossegó per gos i que entengui que totes les nostres mancances econòmiques /la mare de tot/ poden ser subsanades amb escreix si algun dia ens sabem alliberar dels nostres depredadors. Gent que pot fer aquesta feina n'hi ha; només cal que en prenguin consciència o deixin pas a la gent més entesa en cada matèria, com ja posà en pràctica Prat de la Riba, i no continuïn fent actes de vassallatge amb l'únic enemic, com, per exemple, el canviar el nom tradicional d'un passeig del barri de la Ribera barceloní pel títol i el nom d'un Senyor ??? que ha deixat escrites un grapat de cartes dirigides al nostre darrer dictador militar en les que queda retratat com l'home més servil de tota la seva nissaga. El gos només conserva el favor de l'amo mentre li és d'utilitat... i fer vida de gos no és molt envejable.

Catalunya necessita avui i pel seu futur actuacions dignes i, cal que ens hi posem tot seguit, deixant de banda els prejudicis que ho entrebanquin.

Durant aquest segle hem vist com moltes nacions oprimides s'alliberaven. La nostra tasca, doncs, no respon a cap utopia. Als nostres polítics no els han de preocupar les veus apocalíptiques, de dintre i de fora. La tasca s'ha de fer amb la idea que no és tracta d'un negoci qualsevol sinó de l'avenir de la nostra pàtria que està en joc. Els nostres intel·lectuals, els capdavanters de la ciència, els que sobresurten en el camp dels esports, els artistes, cal que tothom entengui que han de respondre en tot moment, siguin on sigui, ala identitat de la seva terra.

Avui qualsevol persona mínimament interessada per les coses del país nota un cert ensopiment i inoperància generalitzats per part dels que dirigeixen la cultura del nostre poble fomentant, potser inconscientment, desinterès per la nostra identitat nacional, que temps a venir pot presentar-se falsament com a signe del temps.

Els nostre homes públics s'encaparren i sostenen entre ells discussions bizantines que, guanyi qui guanyi, no menara en lloc, ni resoldran cap dels greus problemes que tenim plantejats. Una petita mostra, és l'absurda polèmica, totalment innecessària pel nom de la Universitat Rovira i Virgili. Afegim la manca d'encert i els errors en tantes coses començades i d'incert acabament. I malgrat tot, no és que el país no disposi de persones prou enteses en cada matèria per abanderar i dur a bon terme les obres solemnement aprovades, i ara encallades sabent-ne molts pocs el perquè.

Altrament no cal donar lluentor als projectes introduint-hi xifres de molts zeros. Desenganyem-nos, aquesta Pàtria nostra només subsistirà per la força de la seva cultura. Als ciutadants cal fer-los sentir el neguit que aquest fet comporta

Aquell interès que la nostra gent sentia abans de la maltempsada, i que avui sembla no existir, cal que torni. Però aquella curiositat, aquell afany de saber d'antany no aparagué sense un estímul: El desvetllà la paraula dels homes públics d'aquell temps, de la cultura i de la política, que es presentaren nets de tota sospita, i el poble els cregué i els seguí pel seu exemple, la seva fe i aquell missatge que sabien explicar. Generalitzant podem dir que tots aquests personatges de la nostra vida pública del primer terç d'aquest segle, tots trobaren ressò popular malgrat els escassos mitjans de comunicació de l'època. Avui qualsevol persona pot disposar d'un micròfon o altre mitjà de comunicació, i si pogués recollir el que deia aquella gent, l'esforç

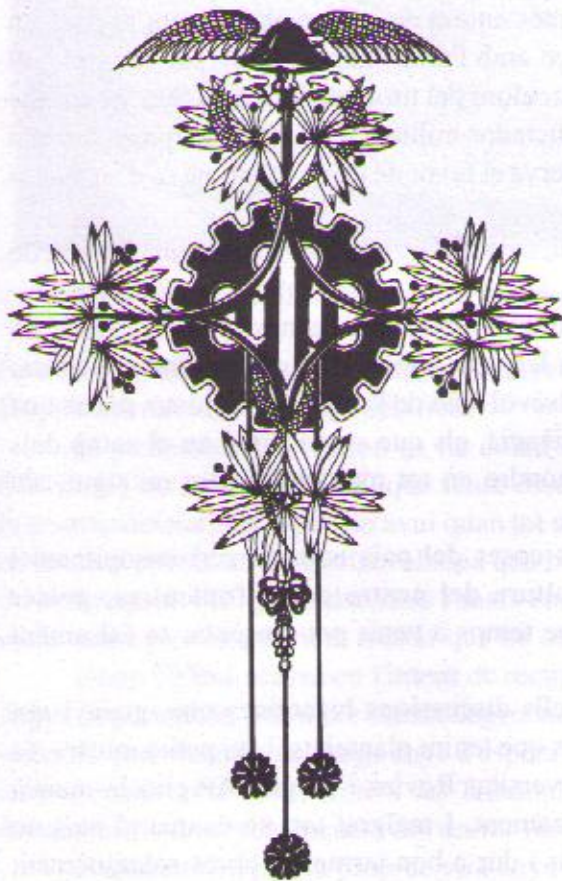
que li caldria fer fóra mínim; n'hi hauria prou que tingués un honrat interès el país; no enganyant-se ell mateix i dir les coses pel seu nom, fer fora el deler per la còmoda poltrona i el diner poc net.

Gent de vàlua en tenim. Només cal que quan s'expressin en veu alta, no mixtifiquin el seu pensament autocensurant-se, puix perden claredat de idees i el missatge aviat s'oblida.

Cal que el nostre poble perdi la por, aquesta por que a molts els atenalla i que és pròpia dels pobles apallissats i es transmet de generació en generació. El segle XX morirà amb tots els seus defectes i, els de vegades enganyosos, avenços; l'estratègia, si encara ens resta una certa dignitat, coratge i sentiment de pertinença a una comunitat viva, cal que abandonem la por i tot el que de servil tingui el nostre seny.

Procurem-nos altres camins més nets, amb menys marrades, i més segurs, i que ens allunyin d'enganyoses i estèrils victòries.

L. Urpinell Joan

Lluita per la recuperació del CADCI

La Junta Directiva del CADCI es reuneix els dimecres de 6 a 8 de la tarda.

Tots els socis hi poden assistir, com també qualsevol simpatitzant que pugui aportar suggeriments, o simplement ens vulgui conèixer.

Llegir premsa i llibres en català i us desintoxicareu d'un vici que ve de lluny.

UNA HISTÒRIA DEL CADCI

A la secció de "Cartes al Director", hi trobo una del Senyor Enric Cerezo i Masdeu preguntant perquè no s'escriu una història del que fou el CADCI. Té raó el Sr. Cerezo ni ningú no la pot trobar a faltar tant com aquells que durant anys i panys hi férem vida activa. Però... si no s'ha escrit aquesta història, almenys s'ha començat a escriure, perquè des de mitjant 1967 (els originals foren remesos al 1966) la Revista "Ressorgiment", de Buenos Aires, ha anat publicant una sèrie de deu o dotze articles sota el títol de "Un troç de la Història de Catalunya – la vida i l'obra del que fou el CADCI" en els quals el que signa aquesta carlletra ha anat exposant els seus records de 27 anys (1912–1939) de vida activa dins l'entitat que fou una mena de casa pairal. I potser val la pena d'explicar l'anècdota que va donar origen a la tasca.

Quan fa cinc o sis anys va venir a Mèxic una exposició de maquinària espanyola, en visitar-la en vaig aturar davant un "stand" on posaven aparells de precisió. En aturar-me, immediatament em vaig adonar que l'empleat que en tenia cura, un home d'una cinquantena d'anys, em mirava fixament i, quan vam quedar sols, em va preguntar: "Vós sou el Sr. Carreras, oi?". "Aquest és ell, però no se si sóc aquell a qui vós us referiu..." "El Sr. Carreras del CADCI. Us he conegut deseguida perquè de joventut havia fet moltes excursions amb vós. Us recordeu del CADCI? Qui pot oblidar els anys de la seva joventut i els millors de la seva maduresa?" Vam parlar una estona, però aviat ens van destorbar...I mai més he tornat ha veure aquell amic que hem va reconèixer després de vint-i-cinc anys!

Feia anys que jo trobava a mancar el que ara troba a faltar el Sr. Cerezo, i fins i tot n'havia parlat amb alguns vells amics i companys, els quals en gran majoria em van dir: perquè no ho fas tu?

Així va néixer aquella sèrie d'articles que no pretenen pas ésser la història del CADCI la, vella entitat tant enyorada! Són només el resum d'haver poat els records del passat, de la vida d'un home que hi va donar vint-i-set anys plens d'activitats, i pels quals he recollit la satisfacció d'haver complert en bona part els desigs de molts amics i compatriotes que voltaren pel món.

Joan Carreras i Palet /Mèxic/

Aquesta carta fue publicada al setmanari "Tele Estel" del 28 de novembre de 1969.

A punt de tancar aquesta edició ens arriba la trista notícia del traspàs de l'escriptor i historiador JOAN CREXELL, que va destacar en els moviments d'oposició al franquisme. ACCIÓ va recollir en les seves pàgines alguns articles d'aquest home lleial a Catalunya i el seu poble, que ens ha deixat als quaranta-vuit anys, o sia quan encara es podia esperar molt d'ell.

Descansi en pau.

ÉS QUE TORNEM AL SEGLE DIVUIT?

La veritat és que, llegint les informacions que des de fa alguns anys ens arriben cada dia sobre els canvis sobtats i radicals, canvis que transformen estructures i institucions que semblaven inamovibles, hom se sent inclinat a afirmar que, efectivament, estem reculant dos segles.

Quan fa mig segle que va acabar la Segona Guerra Mundial era creença molt estesa que les forces reaccionàries havien quedat definitivament fora de joc; que els pobles deixarien de ser oprimits per governants aventurers i sense escrúpols, que no dubtaven en fer la guerra per afermar-se en el poder. Avui, al cap de cinquanta anys, la situació mundial és molt diferent de la que es preveia: l'evolució s'ha desviat del rumb inicial. No hi ha hagut cap altra guerramundial, però sí dotzenes de guerres locals que han omplert les arquies dels bel·licistes i han sumit en desesper països sensers. A casa nostra vam haver de sofrir encara durant varies dècades l'omniosa dictadura que creïem s'acabaria amb la Guerra Mundial. De res va servir recordar l'ajuda prestada als exèrcits aliats pels exiliats republicans, que unànimement es va posar al seu costat.

En el repartiment del món en zones d'influència entre els vencedors vam ser deixats de banda, i així el dictador va adquirir inclús consideració de persona honorable, presidint un govern reconegut per molts estats, encara que els polítics europeus evitessin tenir tracte personal amb ell.

La davallada dels països de l'est d'Europa ha vingut a aguditzar aquest procés. Arreu del món se sent el pas d'una onada reaccionària que tracta de retallar les conquestes socials assolides pels treballadors des del 1789. Directament amb lleis o, amb més cautela, disposicions no tan cridaneres, es veuen obligats a treballar sense mirar el rellotge, jornades com les que es feien a començaments de segle. Això els passa als taxistes i als camioners, que tenen les mans enganxades al volant; al personal sanitari, que han de fer una guàrdia darrera l'altra; a tota mena d'empleats i manobres que han de compaginar entre si dues o més feines i, tot i així, la ballen magra per arribar a final de mes. I si tenen feina encara rai perquè pitjor ho passen els que no en tenen.

No contenta amb això, i com se sent forta, la patronal o, el que ve a ser el mateix, el govern al seu servei retalla les prestacions socials, malgrat les quotes desproporcionades que obliga a pagar; apuja els tipus d'interès, fent així inassequible l'adquisició d'un habitatge; doblega el contribuent amb la recaudació tributària, que és una de les poques coses que en aquest país funcionen amb notòria eficàcia.

No hi ha dubte que les conquestes socials que en el segle passat i el present s'han anat incorporant a les lleis van ser en gran part propiciades per la revolució francesa de 1789 i la russa de 1917. Sense aquests dos esdeveniments hauria estat molt més difícil aconseguir l'estabilitat en la feina, les vacances pagades, les assegurances de malaltia i d'accidents, el reconeixement i la puixança dels dels sindicats, etcetera.

Malgrat tots els seus errors i ulteriors retrocessos, ambdues revolucions van trencar mites; van arraconar tabús i van sentar així les bases per millorar la condició de la classe treballadora, o sia del noranta vuit per cent de la població. I ara és precisament això el que està amenaçant amb una tàctica subtil i enganyadora. Es tracta de presentar-se amb una etiqueta socialista o similar i protestar enèrgicament contra les malifetes dels empresaris, i després, un cop afermats al poder, aplicar la mateixa política conservadora que criticaven.

Per justificar aquesta tàctica presenten, com era de suposar, l'ensorrament de l'Unió Soviètica com dient "No teniu dret a queixar-vos perquè ja ho veieu: el règim del que tantes coses esperaveu s'ha enfonsat. I això vol dir que no valia res. Per malament que us ho passetu, sempre estareu millor amb nosaltres els empresaris". I és que ara és el moment de llençar tanta immundícia com es vulgui sobre una experiència que sembla haver fracassat.

Ha fracassat? Abans de contestar s'han de considerar tots els factors i circumstàncies del cas. En primer lloc, era envejable la situació sociopolítica en els països del'est abans de 1917. Dones no, ni de bon tros. En occidental: l'analfabetisme afectava a un 90% de la població; la sanitat era lamentable; la fabricació emprava tecnologies rudimentàries, i a tot arreu regnava la corrupció. El món polític tampoc era presentable. El monarca era un autòcrata que creia haver rebut el seu poder directament de Déu, i el poble a obeir i callar. La Duma, o parlament rus, no es va crear fins el any 1905, any de la primera revolució russa, tractant d'apaivagar aquest esclat social provocat per la derrota sofrida en la guerra contra el Japó.

Fent ara el recompte de realitzacions en setanta-cinc anys de socialisme, és tot tan dolent? No hi ha dubte que es van cometre molts errors, i els primers que en van sofrir les conseqüències van ser molts revolucionaris de primera hora que discrepaven i no li volien seguir el joc. Malgrat tot, el balanç no és decididament negatiu: la cultura s'ha difós entre el poble rus; la tecnologia i la indústria ha millorat com no ho haurien fet amb l'antic règim, i en són prova la derrota que van infligir als agressors nazis i la conquesta de l'espai que van iniciar amb el llançament del primer sputnik. És ben cert que el progrés hauria hagut de ser més notable, però s'ha de tenir en compte que en la Segona Guerra Mundial van morir vint milions de russos i la part més rica del país va quedar devastada. En canvi Estats Units només van perdre un milió i escaig de soldats, i la seva indústria va quedar intacta. Que te, doncs, d'estrany que la seva economia continuï essent capdavantera?

Si dels països de l'Est passem als de Sudamèrica, Àfrica o Àsia, que mai no han conegut una experiència socialista, la situació preocupa encara més. Sembla cert que les poblacions indígenes menjaven millor abans de la conquesta dels països europeus, i és que ara no interessa produir blat o arròs sinó explotar sense mesura les riqueses naturals d'aquests països. I sempre troben governats marionetes com els Machado, Batista, Somoza, Trujillo, Pinochet i tants altres que es presten de bona gana a fer el joc als explotadors.

Avui en dia una quarta part o més de la població mundial viu sota mínims. Si té algun comerç és purament local: queda fora dels circuits d'intercanvi capitalistes perquè no fabrica res que interessi als que fixen la política econòmica per sobre de governs i parlaments. I si no ven tampoc no compra, perquè no té diners per pagar. Això explica que des de fa anys s'hagi invertit el sentit de moltes migracions. Ara no són els europeus que marxen a països d'ultramar a fer fortuna. Són els d'aquests països els que vénen en tromba a Europa i agreugen els seus problemes: magrebins, paquistanesos, turcs, keniatas, gambians, dominicans, colombians, etc. penetren a Europa i són la prova que el capitalisme produeix molt bé i distribueix molt malament.

Enric Villamor i Salazar